

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 544/2013-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti A. H., zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Kollárom, Lehotského 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 109/2009, za účasti Okresného súdu Dunajská Streda, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 109/2009 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresný súd Dunajská Streda je p o v i n n ý uhradiť A.H., trovy konania v sume 300 € (slovom tristo eur) na účet advokáta JUDr. Pavla Kollára, Lehotského 4, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2013 doručená sťažnosť A. H., (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“ alebo „navrhovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Kollárom, Lehotského 4, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 109/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je navrhovateľkou v súdnom konaní o určenie výživného manželky vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 C 109/2009.

Sťažovateľka v súvislosti s namietaným porušením svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažnosť odôvodňuje takto:

„Dňa 17. 06. 2009 sťažovateľ podal na Okresnom súde v Dunajskej Strede návrh na určenie výživného manželke so spis. zn. č. 12 C/109/2009. Okresný súd v Dunajskej Strede v predmetnej veci vôbec nekonal až do dňa 19. 04. 2010, kedy sa konalo prvé pojednávanie v predmetnej veci, čo predstavuje obdobie trvajúce desať (10) kalendárnych mesiacov...

Následne po niekoľkých písomných podaniach, súdnych pojednávaniach a rozhodnutí vo veci samej rozsudkom Okresného súdu v Dunajskej Strede, bolo po odvolaní proti rozsudku sťažovateľovi doručené Uznesenie Krajského súdu v Trnave so spis. zn. č. 23 Co/286/2011-293 zo dňa 31. 01. 2012, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa... zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie...

Sťažovateľ taktiež do pozornosti uvádza, že celé konanie vedené pred Okresným súdom v Dunajskej Strede... vo veci určenia výživného manželke už trvá viac ako štyridsaťpäť (45) mesiacov od podania návrhu vo veci samej, pričom pri rozhodovaní o výživnom by sa mal brať aj ohľad na dôležitosť a včasnosť uplatnenia tohto dôležitého a podstatného právneho inštitútu v rámci rodinného práva...“

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uvádza, že „... po vrátení predmetnej veci na ďalšie konanie na Okresný súd Dunajská Streda... sťažovateľ podal sťažnosť podľa ust. § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch listom zo dňa 06. 09. 2012 na konajúci Okresný súd Dunajská Streda z dôvodu prietahov v predmetnom odvolacom konaní...“.

K spôsobu vybavenia predmetnej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že jej 9. októbra 2012 bola «... doručená písomnosť s názvom „Vybavenie sťažnosti na prietahy v občianskoprávnej veci sp. zn. 12 C/109/2009“ vyhotovená predsedom Okresného súdu Dunajská Streda, v ktorej podľa právneho názoru sťažovateľa predseda Okresného súdu Dunajská Streda chronologicky vymenúva neefektívne konanie konajúceho súdu vedeného pod spis. zn. č. 12 C/109/2009, avšak ani raz nepripustil možnosť, že v priebehu vyše troch kalendárnych rokov trvajúceho konania so spis. zn. č. 12 C/109/2009 urobil Okresný súd Dunajská Streda chybu, keď nebol schopný v tomto vyše trojročnom období konať efektívne a včas...

V časovom slede od podania návrhu na súd sťažovateľom, sú viaceré niekoľko mesačné obdobia, kedy súd nekonal a to tak v konaní o nariadení predbežného opatrenia ako aj v konaní vo veci samej. Ako príklad sťažovateľ uvádza obdobie máj až september 2011, november 2011 až marec 2012. Z vyššie uvedených dôvodov sťažovateľ podal dňa 24. 10. 2012 predsedovi Krajského súdu v Trnave svoju žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedom Okresného súdu Dunajská Streda podľa § 67 ods. 1 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov...

Z vyššie uvedených dôvodov je sťažovateľ toho názoru, že sťažnosť, ktorú podal navrhovateľ na Okresnom súde Dunajská Streda, nebola predsedom Okresného súdu Dunajská Streda riadne vybavená a požiadal predsedu Krajského súdu v Trnave,

aby rozhodol, že v konaní so spis. zn. č. 12 C/109/2009 vedenom pred Okresným súdom Dunajská Streda boli spôsobené prieťahy v konaní a aby nariadil odstránenie zistených nedostatkov na Okresnom súde Dunajská Streda.

Predseda Krajského súdu v Trnave JUDr. Anton Jaček listom zo dňa 24. 01. 2013 s názvom „Upovedomenie o vybavení podania“ uviedol, že záver predsedníčky Okresného súdu Dunajská Streda, ktorá nezistila prieťahy v konaní zavinené Okresným súdom Dunajská Streda, považuje za vecne správny a žiadosť sťažovateľa o prešetrenie vybavenia sťažnosti ako celok nepovažuje za dôvodnú.

Z vyššie uvedených dôvodov... sťažovateľ zastáva názor, že Okresný súd Dunajská Streda bol a je v konaní vedenom pod spis. zn. č. 12 C/109/2009 nečinný...».

Sťažovateľka žiada, aby je ústavný súd priznal aj „... primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3.000,- EUR...“, čo odôvodňuje s poukazom na to, že „... je už dlhodobo v stave právnej neistoty a boli mu spôsobené nielen materiálne, ale aj nemateriálne ujmy, a to nielen v osobe sťažovateľa, ale aj v osobe bývalého manželského zväzku a statusu sťažovateľa ako bývalej manželky a matky troch detí ako aj z dôvodu vyššie uvedených skutočností a predložených dôkazov“.

Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo A.H., trvalé bytom: ..., občianka SR, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nečinnosťou Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod spis. zn. č. 12 C/109/2009 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Dunajská Streda sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod spis. zn. č. 12 C/109/2009 konal včas bez ďalších prieťahov.

3. A. H., trvalé bytom:..., občianka SR, sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume vo výške 3.000,- EUR (slovom: tri tisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Dunajská Streda povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky na účet právneho zástupcu advokáta JUDr. Pavol Kollár.

4. Okresný súd Dunajská Streda je povinný uhradiť A. H., trvalé bytom:..., občianka SR, náhradu trov konania a náhradu trov právneho zastúpenia v sume vo výške 300,- EUR (slovom: tristo eur) na účet právneho zástupcu advokáta JUDr. Pavol Kollár do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

Ústavný súd sťažnosť, ktorou sťažovateľka namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní, predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 544/2013-10 z 23. septembra 2013 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Ústavný súd následne listom zo 4. novembra 2013 vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa k sťažnosti písomne vyjadrila a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 524/2013 z 28. novembra 2013 doručenom ústavnému súdu 3. decembra 2013 uviedla toto: „*V občianskoprávnej veci navrhovateľky A. H. som riešila sťažnosti navrhovateľky, odporcu a vykonala som analýzu aj pre verejnú ochrankyňu práv.*

Sťažnosť A. H. som vybavila dňa 1. 10. 2012 pod sp. zn. 1 SprV 287/2012, posúdila som ju ako neopodstatnenú a priebeh konania som analyzovala do 10. 9. 2012.

Sťažnosť odporcu J. H. som vybavila dňa 21. 12. 2012, takisto som ju posúdila ako neopodstatnenú, priebeh konania som analyzovala do 5. 12. 2012.

Pre verejnú ochrankyňu práv analýzu som vykonala dňa 14. 1. 2013 pod sp. zn. Spr 1160/2012. Vec sp. zn. 12 C 109/2009 som analyzovala do 7. 1. 2013.

Vo veci sp. zn. 12 C 109/2009 som sa viackrát zúčastnila na pojednávaniach. Vo veci dňa 13. 3. 2013 bol vyhlásený rozsudok, proti ktorému navrhovateľka A. H. podala odvolanie a spisový materiál dňa 9. 5. 2013 bol predložený na krajský súd.“

Zároveň predsedníčka okresného súdu k prípisu okrem iného pripojila kópiu vybavenia sťažnosti sp. zn. 1 SprV 287/2012 z 1. októbra 2012 a kópiu písomného stanoviska vypracovaného pre Úrad verejného ochrancu práv sp. zn. Spr 1160/2012 zo 14. januára 2013, v ktorých podrobne rekapitulovala priebeh napadnutého konania v posudzovanom období.

Dňa 16. decembra 2013 ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie okresného súdu sp. zn. Spr 524/2013 z 28. novembra 2013 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 30. decembra 2013 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a k vyjadreniu okresného súdu skonštatoval, že vo veci sťažovateľky je preukázané, že došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označeného článku ústavy.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 109/2009.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná

povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky, ktorým sa domáha určenia výživného manželky. Obdobné konania tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľky ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Obsah súdneho spisu sp. zn. 12 C 109/2009 nepotvrďuje ani faktickú zložitosť predmetnej veci. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právnou ani skutkovou zložitou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku namietaného konania. Ústavný súd zároveň zdôraznil, že vzhľadom na predmet namietaného konania, ktorý má pre sťažovateľku zásadný význam, ide o vec, k prerokovaniu ktorej musí všeobecný súd pristupovať s osobitnou starostlivosťou. V súvislosti s posudzovaním uvedeného kritéria ústavný súd zistil, že okresný súd v napadnutom konaní nariadil predbežným opatrením odporcovi prispievať sťažovateľke súdom určenú sumu výživného.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky ako účastníčky napadnutého konania, ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že pojednávanie nariadené na 9. február 2010, 24. máj 2010 a 25. jún 2012 bolo odročené z dôvodu ospravedlnenej neúčasti sťažovateľky a jej právnej zástupkyne, pričom pojednávanie nariadené na 15. december 2010 bolo odročené aj z dôvodu neprítomnosti sťažovateľky na nariadenom pojednávaní. Vychádzajúc z uvedených zistení, ústavný súd konštatuje, že aj sťažovateľka má určitý (negatívny) podiel na doterajšej neprimeranej dĺžke napadnutého konania. Uvedené správanie sťažovateľky ako účastníčky konania síce nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ale možno ho primerane zohľadniť pri určení sumy finančného zadost'učinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd zo súdneho spisu sp. zn. 12 C 109/2009 zistil, že v doterajšom priebehu napadnutého konania okresný súd konal vo veci v zásade priebežne a plynulo. Ústavný súd v tejto súvislosti neakceptoval tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého bol postup okresného súdu v napadnutom konaní už v jeho úvode poznamenaný niekoľkomesačnou nečinnosťou. Z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu sp. zn. 12 C 109/2009 vyplýva, že okresný súd v tomto období priebežne vykonával úkony súvisiace s prípravou pojednávania (napr. doručovanie návrhu na začatie konania druhému účastníkovi konania, nariadenie dvoch termínov pojednávania, ktoré boli následne odročené pre neúčasť účastníkov konania a úkony súvisiace s ustanovením procesného opatrovníka odporcovi), čo nemožno bez ďalšieho pripísať na ťarchu okresného súdu. Ústavný súd tiež neakceptoval tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého postup okresného súdu v priebehu napadnutého konania bol poznamenaný dlhšími časovými obdobiami jeho nečinnosti (obdobie máj až september 2011, november 2011 až marec 2012), pretože v uvedených časových

obdobíach sa na vec súvisiaci spisový materiál nachádzal na Krajskom súde v Trnave (ďalej len „krajský súd“) práve v súvislosti s podanými opravnými prostriedkami proti rozhodnutiam okresného súdu vydaným v napadnutom konaní.

Okresný súd uznesením č. k. 12 C 109/2009-415 zo 7. januára 2013 zrušil na návrh odporcu predbežné opatrenie nariadené uznesením č. k. 12 C 109/2009-66 z 26. apríla 2010 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 10 Co 270/2010-110 z 25. augusta 2010 k 1. júnu 2011, ktoré krajský súd odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu uznesením z 9. júla 2013 potvrdil a ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. augusta 2013.

Okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. 12 C 109/2009-465 z 13. marca 2013 po tom, ako 28. februára 2013 odročil pojednávanie na 13. marec 2013 na účely vyhlásenia rozsudku (sťažovateľka doručila sťažnosť ústavnému súdu 7. marca 2013). O odvolaní proti tomuto rozsudku rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 24 Co 195/2013-531 z 13. novembra 2013 tak, že ho zmenil; označený rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 14. januára 2014.

Pri posudzovaní, či v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd nebol v namietanom konaní nečinný, ale jeho postup bol neefektívny a nesústredený, o čom svedčí najmä

- zmena uznesenia okresného súdu sp. zn. 12 C 109/2009 z 26. apríla 2010 o určení výšky výživného manželke v odvolacom konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 10 Co 270/2010, a to uznesením krajského súdu z 25. augusta 2010;

- zrušenie rozsudku okresného súdu sp. zn. 12 C 109/2009 z 11. mája 2011 v odvolacom konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 23 Co 286/2011, a to uznesením krajského súdu z 31. decembra 2012 o určení výživného manželke, pre jeho závažné procesné pochybenie (nepreskúmateľnosť) a vrátenie mu veci na ďalšie konanie;

- zrušenie uznesenia okresného súdu sp. zn. 12 C 109/2009 z 11. októbra 2012, ktorým okresný súd zrušil predbežné opatrenie nariadené uznesením sp. zn. 12 C 109/2009 z 26. apríla 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 10 Co 270/2010 z 25. augusta 2010 v odvolacom konaní vedenom krajským súdom

pod sp. zn. 11 Co 469/2012, a to uznesením z 26. novembra 2012, a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie;

- nedostatočné využívanie všetkých procesných prostriedkov na zabezpečenie procesnej disciplíny účastníkov konania.

Obranu okresného súdu, v rámci ktorej poukazoval najmä na plynulý priebeh napadnutého konania, ústavný súd neakceptoval.

Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu [z hľadiska skutkovej, právnej a procesnej (viacínštanný priebeh napadnutého konania) náročnosti veci, správania sťažovateľky, postupu okresného súdu poznamenaného najmä nesústreďenosťou, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu napadnutého konania a jeho celkovú dĺžku] dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

III.

Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia označeného základného práva žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov, a tiež sa domáhala aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože napadnuté konanie bolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti už právoplatne skončené, neprichádzalo do úvahy, aby ústavný súd prikázal okresnému

súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €. Tento návrh odôvodnila najmä s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiacim stavom jej právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovršenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 **Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd** priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým charakter neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní, dĺžku konania (takmer 45 mesiacov), predmet sporu (určenie výšky výživného

manželke) a jeho význam pre sťažovateľku, ako aj správanie sťažovateľky, ktoré do istej miery tiež prispelo k celkovej dĺžke napadnutého konania. Ústavný súd tiež prihliadol na v zásade plynulý postup okresného súdu v napadnutom konaní, ako aj na to, že okresný súd už v úvode napadnutého konania nariadil odporcovi predbežným opatrením povinnosť prispievať sťažovateľke na výživu, čím zohľadnil osobitné okolnosti veci súvisiace s jeho predmetom a významom, ktorý takéto konanie pre sťažovateľku nepochybne má. V súvislosti s rozhodovaním o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke ústavný súd nemohol prehliadnuť, že sťažovateľka podala sťažnosť ústavnému súdu až po tom, ako okresný súd 28. februára 2013 odročil pojednávanie na účely vyhlásenia rozsudku v danej veci na 13. marec 2013, teda v čase, keď už mohla oprávnene očakávať, že okresný súd v jej veci meritórne rozhodne a odstráni tak stav jej právnej neistoty. Podľa názoru ústavného súdu bola právna neistota sťažovateľky v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už podstatným spôsobom znížená. Za týchto okolností ústavný súd sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľka žiada priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, považuje za neodôvodnenú, a preto tejto časti sťažnosti nevyhovel a rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. Pavlom Kollárom, Lehotského 4, Bratislava.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2012, ktorá bola 781 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2013. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie

právných služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 130,16 €, čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov za každý úkon právnej služby (2x 7,81 €) predstavuje sumu 275,94 €. Keďže právny zástupca je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Celková odmena za poskytnuté právne služby predstavuje sumu 331,13 €. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka si uplatnila úhradu trov konania v sume 300 €, ústavný súd úhradu priznal v ňou požadovanej sume (bod 2 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2014